

Využití dat pro socio-ekonomický výzkum v oblasti životního prostředí

Svobodová L., Mertl J., Škopková H., Kochová T., Havránek M.

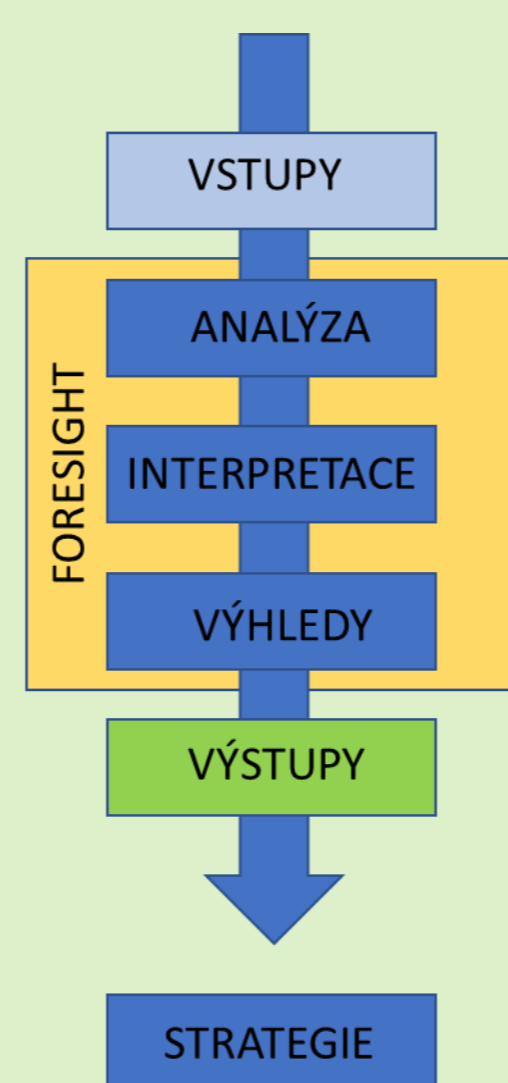
Úvod

Projekt SEEPIA (**Centrum socio-ekonomického výzkumu dopadů environmentálních politik**) propojuje 12 výzkumných organizací, univerzit a podniků s cílem vytvořit dlouhodobou odbornou kapacitu pro socioekonomický výzkum v oblasti životního prostředí.

CENIA se v rámci projektu SEEPIA zabývá mimo jiné analýzou dat souvisejících s indikátory opatření Zelené dohody pro Evropu (European Green Deal, EGD) (zejména Fit for 55, Akční plán nulového znečištění, Z farmy na vidličku, Cirkulární ekonomika).

Metodika

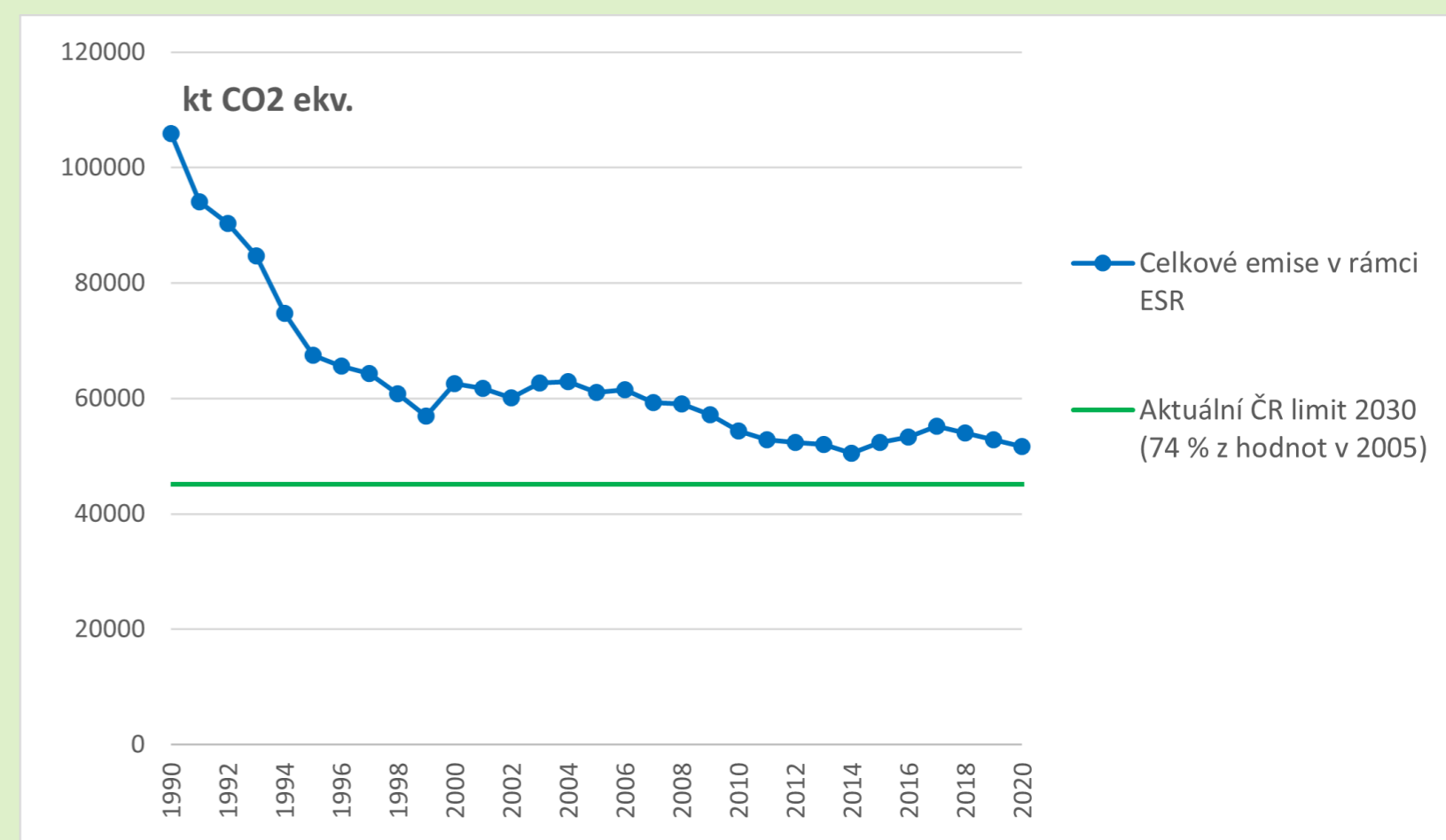
Jednotlivé iniciativy EGD jsou vyhodnocovány na základě v nich stanovených indikátorů. Je tak popsána aktuální pozice ČR v naplňování požadavků EGD. Data pocházejí převážně z veřejných databází národních a evropských institucí, jako jsou EEA, Eurostat, UNFCCC, OECD a další.

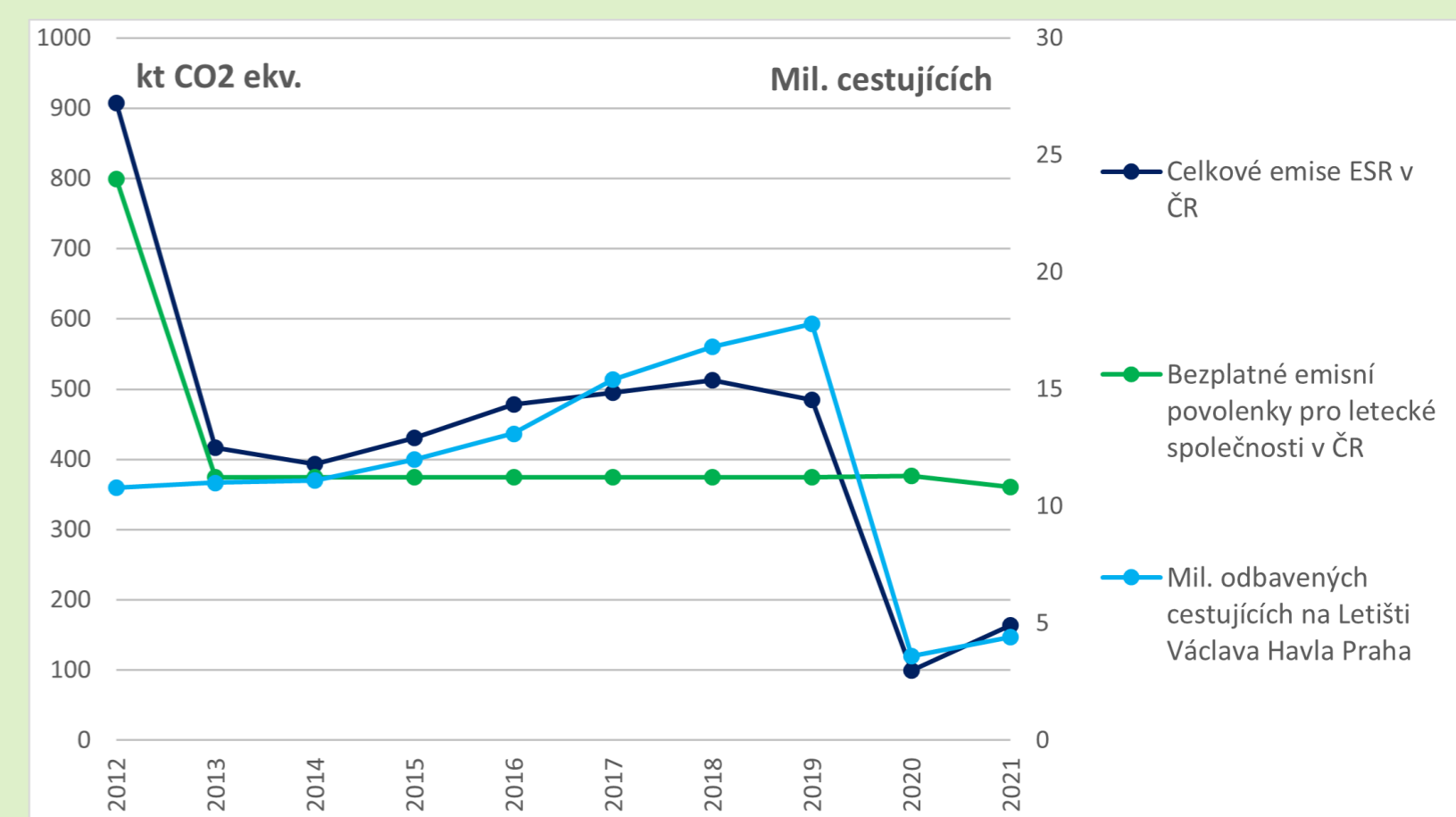
Obr. 1 Generický model metod foresightu podle příručky Technologického centra (TC AV ČR): Foresight - Efektivní nástroj veřejné správy (2017)¹.

Výsledky - Fit for 55

Revize nařízení o sdílení úsilí ESR (Effort Sharing Regulation) Indikátorem je celkové množství emisí skleníkových plynů (GHG) v odvětvích nezahrnutých v systému EU ETS, tj. v silniční dopravě, budovách, zemědělství, odpadovém hospodářství a průmyslu mimo EU ETS. Cílem je snížení hodnoty indikátoru o 74 % do roku 2030 v porovnání s hodnotami v roce 2005. V roce 2020 byla hodnota indikátoru o 14 % vyšší než stanovený cíl (**Graf 1**).

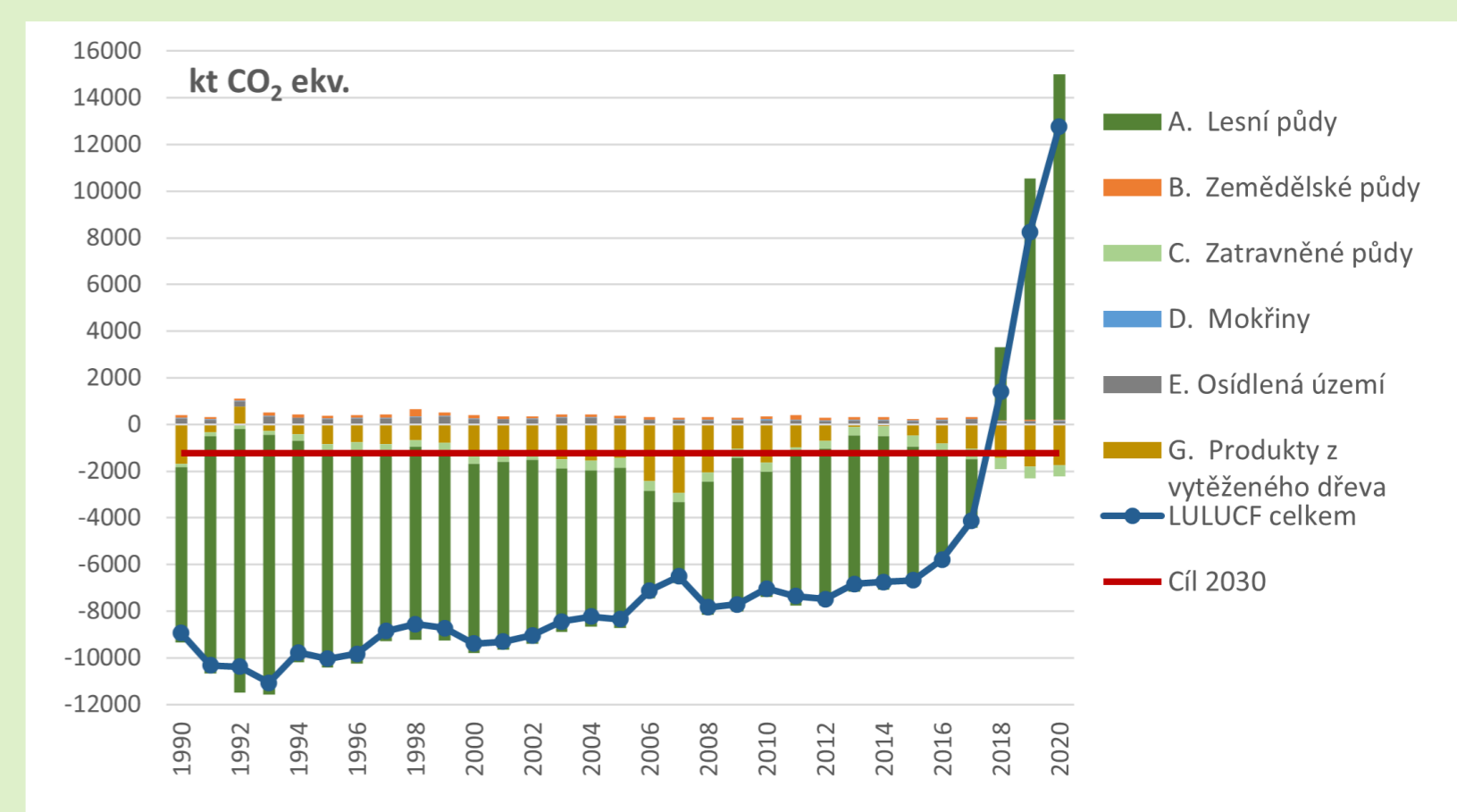
Graf 1 Celkové množství emisí sledované v rámci nařízení ESR².

Graf 2 Vývoj množství emisí a bezplatných emisních povolenek v leteckém průmyslu v ČR² a počtu odbavených cestujících na Letišti Václava Havla³.

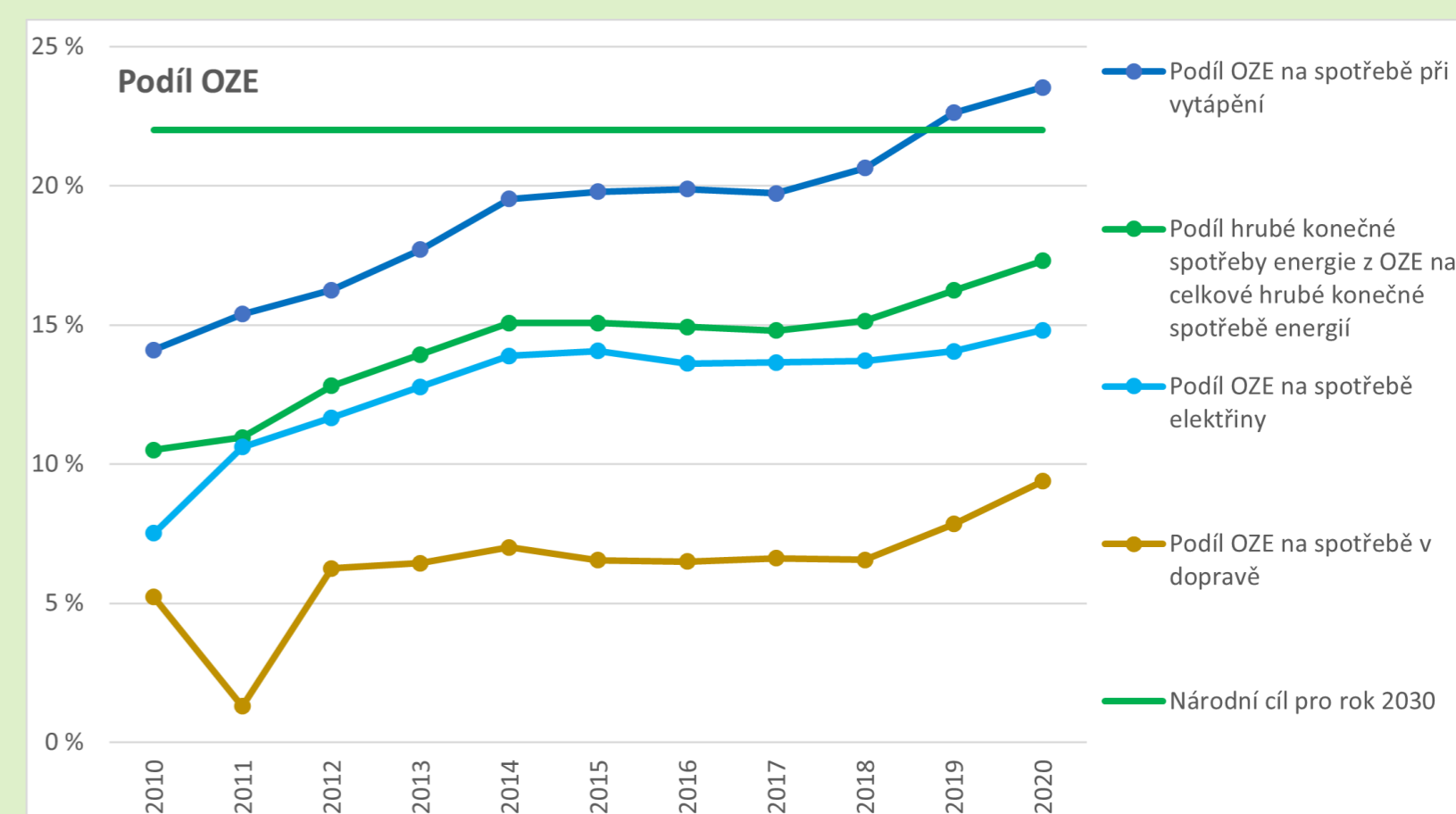
Zahrnutí letecké a námořní dopravy do EU ETS Cílem nařízení je větší příspěvek letecké a námořní dopravy ke snižování celkového množství emisí GHG. Indikátor je společný pro všechna odvětví zahrnutá v EU ETS, a to celkové množství GHG emisí. V ČR souvisí množství emisí v letectví hlavně s vývojem počtu cestujících na Letišti Václava Havla Praha (**Graf 2**). Budoucí vývoj emisí tedy závisí také na realizaci plánovaného rozšíření letiště.

Revize nařízení o využívání půdy a lesnictví LULUCF (LULUCF - Land use, Land use change and Forestry) Indikátorem je celková bilance emisí a propadů GHG v daném odvětví. Národním cílem do roku 2030 je propad emisí o hodnotě 1 228 tis. t/CO₂. V posledních letech je bilance významně ovlivněna kůrovcovou kalamitou v lesích, a došlo tak k výraznému nárůstu celkových emisí (**Graf 3**). Pro dosažení cíle by byl nutný pokles emisí o 110 % oproti hodnotám v roce 2030.

Graf 3 Emise a propady v jednotlivých kategoriích sektoru LULUCF v ČR².

Revize směrnice o obnovitelných zdrojích energie (RED - Renewable Energy Directive) (**Graf 4**) si klade za cíl dosáhnout v roce 2030 alespoň 40% podílu obnovitelných zdrojů na hrubé konečné spotřebě energie EU. ČR navrhovala svůj národní cíl na 22 % do roku 2030, což je o necelých 5 % více než byla hodnota indikátoru v roce 2020. Nejvýznamněji se na dosahovaném podílu OZE dlouhodobě podílí sektor vytápění a chlazení, poté elektřina a nejmenším podílem přispívá sektor dopravy.

Graf 4 Vývoj podílů OZE v ČR⁴.

Zdroje

- 1) Příručka TC AV ČR: Foresight - Efektivní nástroj veřejné správy (2017)
- 2) National emissions reported to the UNFCCC and to the EU Greenhouse Gas Monitoring Mechanism. European Environment Agency. <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/national-emissions-reported-to-the-unfccc-and-to-the-eu-greenhouse-gas-monitoring-mechanism-18>, 30.6.2022
- 3) Letiště Praha, a.s. *Výroční zprávy společnosti Letiště Praha, a.s.* Letiště Praha. <https://www.prg.aero/vyrocní-zprávy>, 20.6.2020
- 4) Databáze SHARES, <http://ec.europa.eu/eurostat/web/energy/>